

Matyášovi. Rozdělení zemí české koruny bylo odčiněno, když r. 1490 Matyáš zemřel a Vladislav se stal po něm uherským králem.

Moc šlechty vzrostla za těchto poměrů v Čechách i na Moravě velice. Pocítila ji města, postupně zbavovaná politického významu, na nějž šlechta vždy hleděla s žárlivou nelibostí. Pocítil to i selský lid, jehož poddanství bylo utužováno. Jednotliví páni vládli na svých panstvích s velikou samostatností; na nich záleželo, do jaké míry budou plněny královy rozkazy. Tu znamenala mnoho přízeň některých pánů k Jednotě. Tak Jan, bratr Zdenka Kostky z Postupic, jenž dal hladem umořit Bratry ze Skutče a brzy potom padl v boji, slíbil u Zdenkovy rakve B. Řehořovi, že bude na Bratry laskav, a slovo plnil. Na jeho panstvích ve východních Čechách vznikly sbory v Brandýse n. Orlicí a zejména v Litomyšli. Podobně se Bratří ujali páni Tovačovští z Cimburka. Jan umožnil vzrůst sboru v Mladé Boleslavi [zprvu bylo sídlo sboru v blízkých Vinařicích], Ctibor, nejmocnější tou dobou pán na Moravě, chránil je v této zemi, kde Bratří měli záhy sbor v Hranicích a v Přerově. Tu se usadil B. Tůma Přeloučský, aby spravoval moravskou větev Jednoty, kdežto B. Matěj zůstal v Rychnově poblíž Kunvaldu a třetí z prvních kněží, B. Eliáš, vedl sbor v Lenešicích u Loun jako středisko práce v západočeské diaspoře, čítajíc v to Prahu, kde se sbor ustavit nesměl. Venkovské Lenešice byly na ten čas sborem v Jednotě nejvýznamnějším. Uvidíme, že brzy stanou v popředí sbory městské. Počet Bratří odhaduje Ferdinand Hrejsa pro dobu kolem roku 1480 na jeden až dva tisíce duší.

V oněch klidnějších letech Bratří přibývalo. Opravdoví utrakvisté si uvědomují slabost své církve a připojují se k nim pro jejich upřímnost a horlivost, pro čistotu jejich učení a apoštolských řádů. Spolutovoří s nimi mnozí se sbory. Jsou mezi nimi i lidé *školsky vzdělaní* jako Ambrož ze Skutče, Jan Vilímek, někdy tábořský farář, Ondřej, dřívější opat na Slovanech v Praze, bakalář Prokop Ryšavý [Rufus] z Jindřichova Hradce, Tůma Písař, Jan Klenovský z Prostějova. Byl tam spolužákem chudého hochy, později však vlivného uherského [varadinského] biskupa,

humanisty Jana Filipce. Filipec říkal o něm, o svém pánu Ctiborovi Tovačovském a ovšem o sobě, oni tři že by všemu světu dosti rady dáti mohli. Poměrně veliký byl počet Sester, které vynikly misijním působením.

Bratří nově získaní se družili k B. Řehořovi v činnosti literární. Pokoušeli se o rozvedení i o zdůvodnění hlavních bratrských thesů. Propracovávali otázky, které se v Jednotě nově naskýtaly. Byl to zejména *poměr skutků* tak velmi zdůrazňovaných *k víře a k milosti*. Byli by rádi založili spasení v pravé cestě, začínající se poznáním Boha, pokračující vírou a láskou, odkud pochází dobrý úmysl a dobré obcování. Usilovali o lepší informaci české veřejnosti listy posílanými na mnoho stran tím spíše, že vzrůstaly i *pomluvy* proti nim. Kněží podobojí, stále nelibě nesoucí jejich soutěž, nerozpakovali se užít vyložených hrubých lží jakéhosi Jana z Teplic, jemuž Bratří přezdělili Ležka [1476], a šířili je i písemně. Rostl kladný zájem o Bratry ve městech i mezi šlechtou, takže jim bylo r. 1473 a znovu r. 1478 povoleno *slyšení* před Rokycanovým nástupcem, administrátorem *Václavem Korandou* a před mistry, kteří spolu s ním tvořili konsistoř podobojí. Byli tázáni po svém učení a mohli je svými důvody obhajovat proti námitkám mistrů, kteří měli za svou povinnost poučit je o jejich poblouzeních. Koranda, horlivý zastánce kompaktát a v husitských thesích rozhodnější než Rokycana, rozuměl si však s Bratřími méně než jeho předchůdce. Bratří nepokládali za průkazné jeho scholastické argumentace, opřené o alegorisační výklad Písma a o autority církevních učitelů. Korandovi opět byla jejich mravní horlivost a odříkavost podezřelým pláštíkem bludařství, záležejícího po jeho soudu především v chybném pojetí svátostí: kněžství, křtu, večeře Páně. Varoval před nimi listy pana Kostku, jenž se nicméně asi r. 1480 sám stal Bratrem, i faráře české a moravské. Tu vládl Matyáš pevnější rukou než Vladislav v Čechách a kněží se od něho nadáli určitějšího zakročení. V jedné věci dali Bratří přece na poučení mistrů. Křtili nyní [od r. 1478] své děti, kdežto prve odkládali křest do jejich dospělosti. Trvali však na tom, že neplatí křest vykonaný knězem římského svěcení a opakovali jej při vstupu dospělých do Jednoty.